

Guidelines for Development Self-Sufficiency Schools to Learning Center based on The Philosophy of The Sufficiency Economy in An Aspect of Education for Schools in Surat Thani 2 Consortium under The Secondary Educational Service Area Office Suratthani Chumphon

Sorasak Chitchua^{1*} Maliwan Yotharak¹ and Boonlert Weeraponkan¹

¹ Department of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahajulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: bawchitchua@gmail.com

ABSTRACT

This article aimed to (1) study the condition of administrative management for self-sufficiency schools leading to learning center based on the philosophy of the sufficiency economy in an aspect of education for schools under The Secondary Educational Service Area Office Suratthani Chumphon, and (2) study the guidelines for development self-sufficiency schools leading to learning center based on the philosophy of the sufficiency economy in an aspect of education for schools under The Secondary Educational Service Area Office Suratthani Chumphon. This research is a qualitative research. Data were collected by document analysis and in-depth interviews with 15 people involved, and 5 key informants. Statistics used content analysis. The result of the study found that condition of administrative management for self-sufficiency schools leading to learning center based on the philosophy of the sufficiency economy in an aspect of education for schools under The Secondary Educational Service Area Office Suratthani Chumphon, there are the management of self-sufficient educational institutions includes 5 aspects; Administration management, Curriculum and teaching management, Organizing student development activities, Human resource development and results/success image. Guidelines for development self-sufficiency schools leading to learning center based on the philosophy of the sufficiency economy in an aspect of education for schools under The Secondary Educational Service Area Office Suratthani Chumphon, the approach is to raise awareness, give importance to, and promote the integration of the philosophy of sufficiency economy into concrete school management with suitable for the social landscape and assessing the educational management according to the philosophy of sufficiency economy.

Keywords: Driving Educational Institutions, Learning Centers, Philosophy of Sufficiency Economy, Education

แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

สรศักดิ์ ชิตเชื้อ^{1*} มะลิวัลย์ โยธารักษ์¹ และ บุญเลิศ วีระพรกานต์¹

¹ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: bawchitchua@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ (2) ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน และจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร พบว่าสภาพการบริหารงานของสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ตามลำดับ แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยมีแนวทาง คือ การสร้างความตระหนัก ให้มีความสำคัญ และส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เหมาะสมกับภูมิสังคม และมีการประเมินผลการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนสถานศึกษา, ศูนย์การเรียนรู้, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การศึกษา

© 2023 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ช่วงก่อนการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยเป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง ความไม่ประมาท บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัย ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโอกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของประชาชนโดยทั่วไป ความว่า ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของพลเมืองในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ นักทฤษฎี นักวิชาการ และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม มีความ

ชื่อเสียงสุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบอย่างสมดุล และพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถือเป็นแบบแผนหรือแม่แบบของการวางแผนด้านเศรษฐกิจและสังคม มุ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศที่สำคัญ เพื่อให้ประชาชนในประเทศมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี ด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทุกชั้นตอนอย่างเป็นระบบ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมรอบคอบ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564) จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2560- 2579 ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ ประเทศไทย 4.0 โดยให้ความสำคัญและยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และ คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเติบโตและก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาชาติ มุ่งพัฒนาเยาวชนของประเทศให้มีความรู้พร้อมคุณภาพ มุ่งสร้างความเสมอภาค และโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้บริหารหน่วยงาน องค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอนตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกันรับผิดชอบในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเป็นการผลักดันให้ประเทศชาติพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 1, 2561)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นหนึ่งในส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ได้น้อมนำเนื้อหา “หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เข้าสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระเศรษฐศาสตร์ โดยในปี พ.ศ. 2549 คณะทำงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จัดการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ “สร้างคน สร้างสังคมสู่ความพอเพียง” เพื่อจัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูที่สอนสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานตัวชี้วัดตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (ปริยานุช ธรรมปิยา, 2558) ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษา เพื่อมุ่งให้ผู้เรียน เด็ก และเยาวชนเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีปฏิบัติ พร้อมทั้งการปลูกฝังบ่มเพาะให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง และมอบเป็นนโยบายสำคัญให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศนำไปปรับประยุกต์ใช้ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ตอบรับนโยบายการขับเคลื่อนและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา มีการนิเทศ ติดตามการดำเนินอย่างเป็นรูปธรรม โดยโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่จำนวน 66 โรงเรียน เป็น “สถานศึกษาพอเพียง” ทุกโรงเรียน ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาที่มี

แบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกมิติ และมุ่งมั่น ส่งเสริมให้การสนับสนุน และมุ่งพัฒนาให้สถานศึกษาพอเพียงทั้ง 66 โรงเรียนในสังกัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาพอเพียง และใช้เป็นแบบอย่างการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงสถานศึกษา พร้อมทั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการบริหารจัดการด้านการศึกษาอย่างยั่งยืน นั้น ทำให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จำนวน 18 โรงเรียน ซึ่งสภวิทยเขตสุราษฎร์ธานี 2 ประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 17 โรงเรียน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาจากสถานศึกษาพอเพียง เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา และผ่านการประเมินรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา แล้วจำนวน 4 โรงเรียน และกำลังขอรับการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาอีกจำนวน 13 โรงเรียน

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสภวิทยเขต สุราษฎร์ธานี 2 ที่ผ่านการประเมินแล้วเสร็จ เนื่องจากมีลักษณะของบริบทของพื้นที่ สังคม และองค์ประกอบต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับโรงเรียน ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และดำเนินการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้จริงกับโรงเรียนของผู้วิจัย และยังสามารถนำแนวทางที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาในภายภาคหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนในสภวิทยเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสภวิทยเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการเลือกแบบมีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อนเพื่อที่จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น “Information-Rich Case” คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงในสภวิทยเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการโรงเรียน และครูแกนนำผู้รับผิดชอบโครงการ

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาแล้ว ในสภวิทยเขตสุราษฎร์ธานี 2

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร จำนวน 3 โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ และครูแกนนำโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ในขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ในขั้นตอนการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาแนวทาง คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสทวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ (2) ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนในสทวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ เรื่อง สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร (3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์ออนไลน์ (Google Form) จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาในการส่งกลับแบบสัมภาษณ์ออนไลน์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) และ (4) สัมภาษณ์ออนไลน์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์ออนไลน์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนด มีหนังสือรับรองการขอเก็บข้อมูล โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ทำแบบสัมภาษณ์ออนไลน์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ออนไลน์ ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มเติมข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการส่งออก ข้อมูลผลลัพธ์ (Export) ออกมาเป็นไฟล์แล้วนำมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ได้แก่ 1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวก ความปลอดภัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 2) ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ผู้สัมภาษณ์ต้องการการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษาเพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูล ให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้นการรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

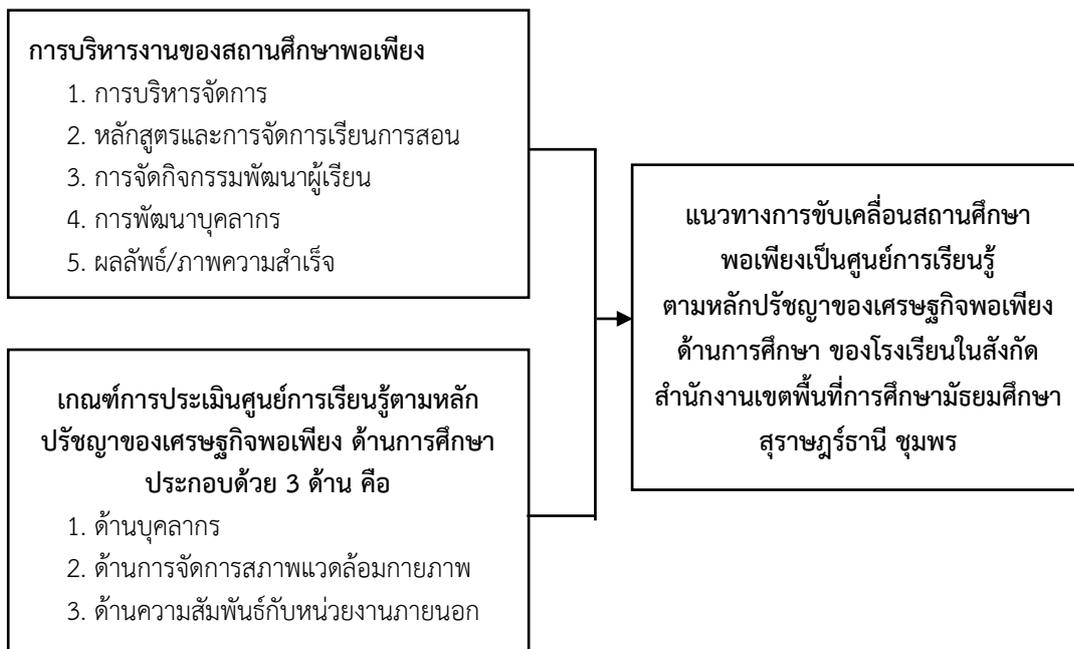
การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมารวบรวมเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามตามหลักวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำรายงาน นำรายละเอียดการสัมภาษณ์เชิงลึกมารวบรวม เรียบเรียงตามองค์ประกอบของการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำรายงาน นำรายละเอียดการสัมภาษณ์เชิงลึกมารวบรวม เรียบเรียงตามองค์ประกอบของแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่มสนทนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยกำหนดแนวคิดของการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา มาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วยการบริหารงานของสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 5 ด้าน คือการบริหารจัดการ หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร และผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา ดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และนำผลมาพัฒนา มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการบูรณาการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน มีการบริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการเป็นอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน

2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมอบหมายเป็นนโยบายสำคัญให้กับกลุ่มบริหารวิชาการของสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษามีการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีรูปแบบ และกระบวนการการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ สถานศึกษาดำเนินงานของสถานศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) มีผลลัพธ์ที่ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

2. แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพรประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของแนวทาง แนวทางการดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล โดยมีองค์ประกอบแนวทางการบริหารงานของสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร และผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทาง คือ สร้างความตระหนัก ให้มีความสำคัญ และส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการกำหนดเป็นนโยบายหลักของการดำเนินงาน และให้คณะครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีส่วนในการจัดทำแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษามุ่งเสริมสร้างการใช้อาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับภูมิสังคม และมีการประเมินผลการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีแนวทาง คือ ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป้าหมาย ออกแบบแนวทางการบริหารจัดการด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงระหว่างการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับนโยบายการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง และตรงความต้องการของท้องถิ่น โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระจะต้องดำเนินการปรับปรุง เพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นให้สอดคล้องกับเป้าหมายตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันกับหลักสูตรสถานศึกษา และเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวทาง คือ ออกแบบการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรูปแบบเชิงบูรณาการทางกระบวนการด้วยการใช้แนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาแบบองค์รวมในลักษณะเชิงบูรณาการ บริหารจัดการด้านอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีแนวทาง คือ วางแผน และออกแบบการดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาแบบองค์รวมในรูปแบบเชิงบูรณาการทางกระบวนการด้วยการใช้แนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการสรรหา กำหนดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ตรงกับความต้องการ สร้างค่านิยมที่ดี ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง และประเมินผลการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มีแนวทาง คือ มีแนวทางในการพัฒนาผลลัพธ์และความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการสร้างตระหนักให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม กำหนดให้เป็นนโยบายการขับเคลื่อนที่สำคัญ สร้างจุดเด่นให้กับสถานศึกษาตามบริบท บุคลากรภายในสถานศึกษาควรดำเนินชีวิตประจำวันและปฏิบัติหน้าที่ของตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียน และประเมินผลผลลัพธ์ และภาพความสำเร็จของสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารการจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วยการบริหารงานของสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและ

การจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือ สถานศึกษาพอเพียง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดระดับคุณภาพของการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงผ่านองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบเพื่อมุ่งสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงเป็นสำคัญ ซึ่งผลการศึกษาศาสนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร นั้น ในด้านการบริหารจัดการนั้น สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างครอบคลุมในทุกด้านโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนและบูรณาการในสถานศึกษาให้ดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทาง มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และนำผลมาพัฒนา รวมทั้งการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการสร้างให้ผู้เรียนมีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎา นิมิตพิทิม (2561) ศึกษาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มงาน ดำเนินงานตามนโยบาย และแผนปฏิบัติงานประจำปี เพื่อให้ครบทุกกิจกรรมอย่างเหมาะสมกับสภาพบริบท โดยมีการติดตามผลการดำเนินการโครงการและกิจกรรมต่างๆ โดยมีการรายงานผลแก่ผู้ที่มีส่วนร่วมเพื่อนำผลการติดตามไปใช้ในการพัฒนา และการส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ครบถ้วนทุกกลุ่มงาน ทุกระดับชั้น พร้อมทั้งมีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมอบหมายเป็นนโยบายสำคัญให้กับกลุ่มบริหารวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น สถานศึกษามีการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

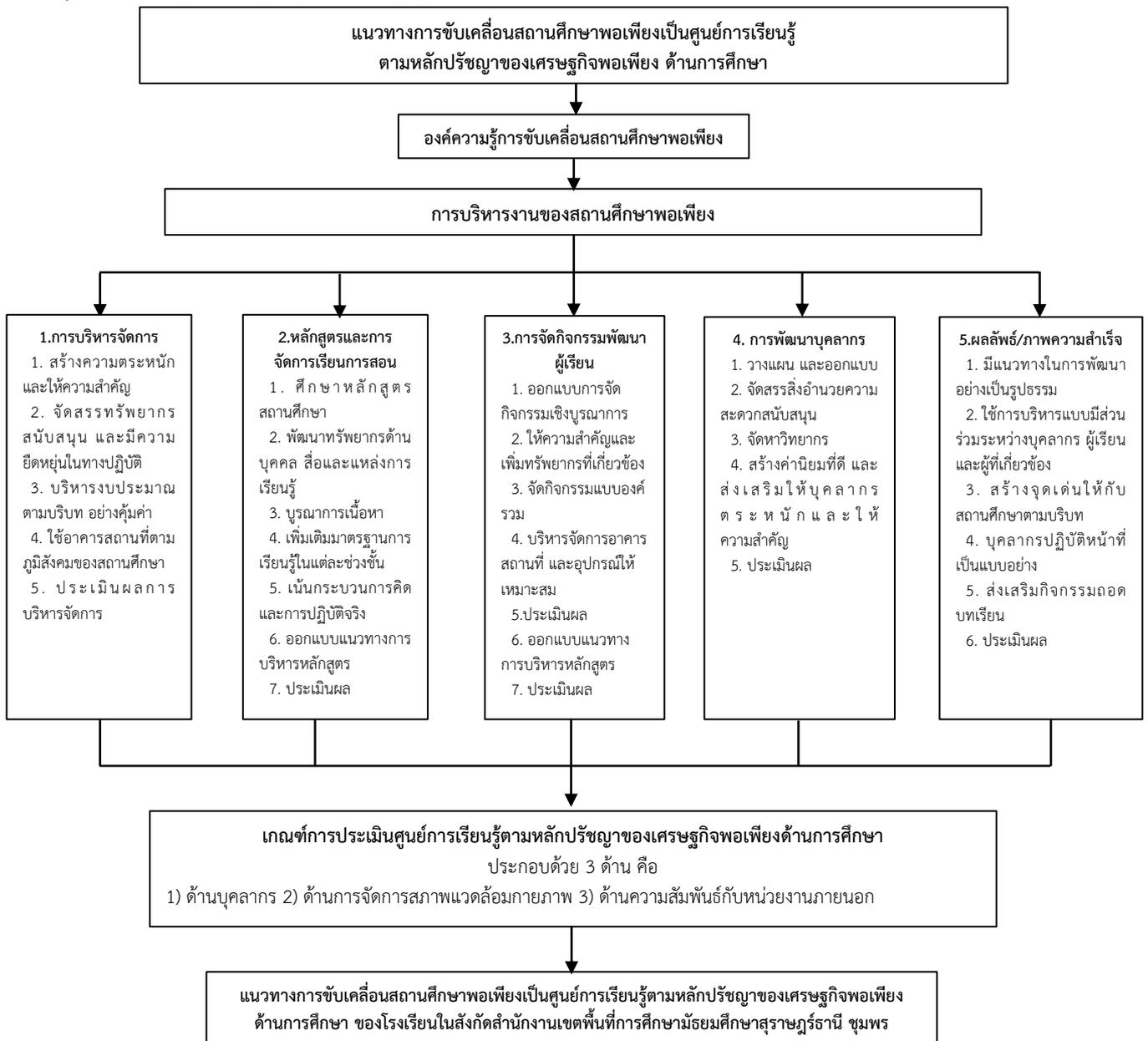
แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ดำเนินการภายใต้ องค์ประกอบด้านการบริหารงานของสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับคู่มือการประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาในภูมิภาค และนโยบายขยายผลการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเพื่อเป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร โดยแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ มีแนวทาง คือ การสร้างความตระหนัก ให้ความสำคัญ และส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการกำหนดเป็นนโยบายหลักของการดำเนินงาน และมีการประเมินผลการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ภูวดล จุลสุคนธ์ (2562) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชา กรณีศึกษา “สถานศึกษาพอเพียง” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรีพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชา กรณีศึกษา “สถานศึกษาพอเพียง” ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่เป็นปัจจัยส่งผลมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความสำเร็จ ด้านการบริหารจัดการ และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ และ 2) รูปแบบการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชากรณีศึกษา “สถานศึกษาพอเพียง” มีความ

เป็นไปได้ สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท รวมถึงมีประโยชน์แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี โดยได้รับการยืนยันจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

องค์ความรู้ใหม่

ในขั้นตอนสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของแนวทาง แนวทางการดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล โดยประกอบด้วยการบริหารงานของสถานศึกษาพอเพียง คือ 1) การบริหารจัดการ 2) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) การพัฒนาบุคลากร 5) ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมกายภาพ และ 3) ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

สภาพการบริหารงานของสถานศึกษาพอเพียง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จตามลำดับ โดยสถานศึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาในรูปแบบเชิงบูรณาการ

แนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา มีแนวทาง คือ การสร้างความตระหนัก ให้ความสำคัญ และส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เหมาะสมกับภูมิสังคม และมีการประเมินผลการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายกระตุ้นให้สถานศึกษาพอเพียงในสังกัดตระหนักถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความตระรู้ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงอย่างรอบด้าน

1.3 หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีคณะผู้นิเทศ กำกับ ติดตามความก้าวหน้าการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา เพื่อสร้างจุดเด่นของสถานศึกษาตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ร่วมกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ และสร้างความยั่งยืนในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษา

2.2 ควรมีการนำผลวิจัยแนวทางการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา นี้ไปศึกษาในเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบแง่มุมต่างๆ ในเชิงสถิติ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดมากยิ่งขึ้น และใช้ข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในสภาพบริบทหรือพื้นที่ศึกษาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษดา นิมทับทิม. (2561). การศึกษาผลการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- ปรียานุช ธรรมเปีย. (2558). การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2557). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- ภูวดล จุลสุคนธ์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามศาสตร์พระราชกรณียกิจ “สถานศึกษาพอเพียง” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี (รายงานการวิจัย). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2555). *สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 1. (2561). *รายงานผลการประเมินสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561*. ปทุมธานี: สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.